

Maria Waloch

TASIEMCZYCE W POLSCE W 2009 ROKU

CESTODE INFECTIONS IN POLAND IN 2009

Zakład Parazytologii Lekarskiej Narodowego Instytutu Zdrowia
Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie

STRESZCZENIE

W 2009 roku zarejestrowano 26 przypadków tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych stwierdzono: 20 przypadków *Taenia saginata*, 4 przypadki *Taenia species*, 1 *Diphyllobothrium latum* i 1 *Hymenolepis diminuta*. Ponadto zarejestrowano 23 przypadki tasiemczyc tkankowych wywołanych przez *Echinococcus granulosus*.

Słowa kluczowe: tasiemczyce, epidemiologia, Polska, rok 2009

Występowanie tasiemczyc u ludzi w Polsce w 2009 r. oceniano na podstawie danych uzyskanych jedynie w 9 stacjach sanitarno-epidemiologicznych oraz zamieszczonych w wywiadach epidemiologicznych dotyczących bąblowicy i wągrzycy.

Ze względu na różnice dotyczące lokalizacji tasiemców w organizmie żywiciela i różnice w epidemiologii zarażeń, występowanie tasiemczyc jelitowych i tkankowych zostanie omówione oddzielnie.

Dane uzyskane z 9 województw: lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego i wielkopolskiego wykazały, że u ludzi na terenie Polski w 2009 roku zarejestrowano 26 przypadków inwazji tasiemców jelitowych; zapadalność wynosiła 0,07 na 100 000 mieszkańców. W roku 2008 na terenie Polski (dane z 16 stacji San-Epid) zarejestrowano 109 przypadków; zapadalność 0,29 na 100 000 mieszkańców. Wyciągnięcie wniosku o zwiększeniu czy zmniejszeniu zachorowań nie jest możliwe ze względu na zniesiony nakaz rejestracji tasiemczyc.

Rozpowszechnienie tasiemczyc jelitowych u ludzi w dziewięciu województwach w Polsce w 2009 r., w zależności od środowiska i płci, przedstawia tabela I. Współczynniki zapadalności zarejestrowano w 5 województwach: małopolskim, mazowieckim, opolskim, świętokrzyskim, wielkopolskim. Najwyższą zapadalność zarejestrowano w województwie opolskim (0,78), przeszło o połowę niższą w województwie

ABSTRACT

In the year 2009, 26 intestinal cestode infections were registered in Poland. Among them 20 were caused by *Taenia saginata*, 4 by *Taenia sp.*, 1 by *Diphyllobothrium latum*, 1 by *Hymenolepis diminuta*. Moreover, 23 cases of cystic echinococcosis were reported.

Key words: cestode infections, epidemiology, Poland, 2009

świętokrzyskim (0,24), jeszcze niższą w województwie małopolskim (0,18) i wielkopolskim (0,15), najniższą w mazowieckim (0,08). Pozostałe 4 województwa nie zarejestrowały tasiemczyc jelitowych. W żadnym województwie wskaźnik zapadalności nie przekroczył 1,00 podobnie jak w latach 2007-2008.

Zachorowania na tasiemczyce jelitowe w 2009 r. częściej obserwowano u osób pochodzących ze środowiska miejskiego (22 przypadki, 84,62%), niż u osób ze środowiska wiejskiego (4 przyp., 15,38%). Inwazje tasiemców występowały częściej u kobiet (14 przyp. 53,85%), niż u mężczyzn (12 przyp., 46,15%).

Występowanie tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce w 2009 r. w zależności od wieku chorych przedstawia tabela II. Stwierdzono, że podobnie jak w latach 2007-2008 tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce najczęściej występowały u osób w grupie wieku 50-59 lat (9 przypadków, 34,61%). Osoby w wieku od 30 do 39 lat (6 przypadków, 23,07%), od 20 do 29 lat (5 przypadków, 19,23%), osoby w grupach wieku 40-49 lat (3 przypadki, 11,54%) oraz grupy: 10-14, 15-19 i 60-69 lat po 1 przypadku, 3,85%, stanowiły kolejne co do liczebności grupy chorych na tasiemczyce. W trzech grupach wieku tj. od 0-4, 5-9 lat i 70+ nie zarejestrowano zachorowań.

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono 26 przypadków tasiemczyc jelitowych, tj. 100% ogółu zgłoszonych zachorowań. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych (tab. III) dominowały zachoro-

Tabela I. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2009 r. Zachorowania wg środowiska i płci oraz zapadalność
Table I. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2009 according to the place of living and sex and incidence rate per 100 000 population

Województwo	Środowisko		Płeć		Razem	
	Wieś	miasto	mężczyźni	kobiety	liczba zachorowań	zapadalność na 100 000
1	2	3	4	5	6	7
1.Dolnośląskie	bd	bd	bd	bd		
2.Kujawsko-pomorskie	bd	bd	bd	bd		
3.Lubelskie	bd	bd	bd	bd		
4.Lubuskie	-	-	-	-	-	-
5.łódzkie	-	-	-	-	-	-
6.Małopolskie	2	4	4	2	6	0,18
7.Mazowieckie	-	4	1	3	4	0,08
8.Opolskie	1	7	2	6	8	0,78
9.Podkarpackie	-	-	-	-	-	-
10.Podlaskie	bd	bd	bd	bd		
11.Pomorskie	bd	bd	bd	bd		
12.Śląskie	bd	bd	bd	bd		
13.Świętokrzyskie	-	3	3	-	3	0,24
14.Warmińsko-mazurskie	-	-	-	-	-	-
15.Wielkopolskie	1	4	2	3	5	0,15
16.Zachodniopomorskie	bd	bd	bd	bd		
Liczba	4	22	12	14	26	0,07
Polska %	15,38	84,62	46,15	53,85	100,00	

bd – brak danych wynikający ze zniesienia obowiązku rejestracji tasiemczyc

wania wywołane przez *Taenia saginata* (20 chorych, tj. 76,92% przypadków potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi; zapadalność 0,05 na 100 000 mieszkańców). Nie stwierdzono po raz pierwszy od dziesiątków lat inwazji *T. solium*. Zarażenia *Taenia species* wykryto u 4 osób (15,38% ogółu potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,01). Poza tasiemczycami wywołanymi przez *Taenia*, wykryto inwazję *Diphyllobothrium latum* u jednej osoby w województwie małopolskim (3,85% wszystkich potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,003) oraz *Hymenolepis diminuta* również u jednej

osoby w województwie opolskim (3,85% wszystkich potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,097).

W 2009 r. nie zgłoszono żadnego przypadku bez rozpoznania laboratoryjnego.

Dane dotyczące tasiemczyc tkankowych uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi w Polsce w 2009 r. zarejestrowano w sześciu województwach 23 przypadki bąblowicy wywołanej przez *Echinococcus granulosus* (zapadalność 0,06). Nie zarejestrowano żadnego przypadku wągrzycy i bąblowicy wielojamowej.

Rozpowszechnienie bąblowicy u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2009 r. wg środowiska i płci przedstawia tabela IV.

Na wsi wystąpiło więcej zachorowań na bąblowicę (13 przyp. 56,52%) niż w mieście (10 przyp. 43,48%). W obu tych środowiskach częściej chorowały kobiety (16 przyp. 69,57%) niż mężczyźni (7 przyp. 30,43%). Najwięcej zachorowań zanotowano na terenie województw: podlaskiego (7 przyp. 30,43%; zapadalność 0,59), następnie na terenie lubelskiego i warmińsko-mazurskiego (po 5 przyp. 21,74%; zapadalność odpowiednio 0,23 i 0,21), mazowieckiego (3 przyp. 13,04%; zapadalność 0,06), pomorskiego (2 przyp. 8,70%; zapadalność 0,09) i podkarpackiego (1 przyp. 4,35%; zapadalność 0,05).

Z wielkim uznaniem odnotowano fakt, że pomimo zniesienia przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Spo-

Tabela II. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2009 r. Zachorowania wg wieku chorych
Table II. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2009 according to the age of patients

Grupy wieku (lata)	Liczba przypadków	Odsetek
0-4	-	-
5-9	-	-
10-14	1	3,85
15-19	1	3,85
20-29	5	19,23
30-39	6	23,07
40-49	3	11,54
50-59	9	34,61
60-69	1	3,85
70+	-	-
Razem	26	100,00

Tabela III. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2009 r. wg rozpoznanego gatunku tasiemca w poszczególnych województwach

Table III. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2009 confirmed by laboratory examinations in particular provinces

Województwo	Gatunek tasiemca				Razem
	<i>Taenia saginata</i>	<i>Taenia sp.</i>	<i>Diphyllobothrium latum</i>	<i>Hymenolepis diminuta</i>	
1	2	3	4	5	6
1.Dolnośląskie	bd	bd	bd	bd	
2.Kujawsko-pomorskie	bd	bd	bd	bd	
3.Lubelskie	bd	bd	bd	bd	
4.Lubuskie	-	-	-	-	-
5.Łódzkie	-	-	-	-	-
6.Małopolskie	4	1	1	-	6
7.Mazowieckie	3	1	-	-	4
8.Opolskie	5	2	-	1	8
9.Podkarpackie	-	-	-	-	-
10.Podlaskie	bd	bd	bd	bd	
11.Pomorskie	bd	bd	bd	bd	
12.Śląskie	bd	bd	bd	bd	
13.Świętokrzyskie	3	-	-	-	3
14.Warmińsko-mazurskie	-	-	-	-	-
15.Wielkopolskie	5	-	-	-	5
16.Zachodniopomorskie	bd	bd	bd	bd	
Liczba	20	4	1	1	26
Polska %	76,92	15,38	3,85	3,85	100

bd - brak danych wynikający ze zniesienia obowiązku rejestracji tasiemczyce

łącznej obowiązku rocznego zgłaszania przez pracowników Stacji San-Epid zestawienia tasiemczyce, są one nadal przygotowywane i przysyłane do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego-Państwowego Zakładu Higieny, Zakładu Parazytologii Lekarskiej, **za co bardzo dziękujemy**. Niezgodności, które są stwierdzone pomiędzy danymi nadesłanymi do Zakładu Parazytologii Lekarskiej Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny przez Pracownię Parazytologiczną WSSE, a danymi Nadzoru Epidemiologicznego tych stacji wynikają właśnie ze zniesienia w/w obowiązku. Z konsekwencjami zniesienia w/w obowiązku zetknęłam się na XXII Zjeździe Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego (Puławy, 1-3 września 2010 r.), na którym została przedstawiona praca zespołu autorów z Warszawy, Gdańska, Poznania i Lublina oraz Białegostoku dotycząca bąblowicy wielojamowej pt: „Bąblowica wielojamowa (alweokokoza, AE) ludzi w Polsce – sytuacja w 2010 roku” z wyciągniętym wnioskiem, że zachorowalność na alweokokozę (AE) jest problemem w stylu wierzchołka góry lodowej, problemem narastającym, wymagającym nasilenia i rozszerzenia interdyscyplinarnych działań zespołowych na terenie całego kraju (1). W Zakładzie Parazytologii Lekarskiej dopiero od roku 2007 zaczęto odnotowywać przypadki podejrzane o AE. W roku 2007 były to 4 przypadki, w tym jeden dodatni. W roku 2008 było 6 podejrzanych i żadnego dodatniego. W roku 2009 odnotowano 17 przypadków, w tym jeden dodatni. W roku 2010 do 15 lipca nie odnotowano żadnego dodatniego przypadku AE. W cytowanej powyżej pracy zawarto informację o 73 potwierdzonych przypadkach AE u ludzi w Polsce od 2004 roku do 15.07. 2010 r. Nie powinna w Polsce zaistnieć sytuacja, żeby ośrodki zajmujące się śledzeniem sytuacji epidemiologicznej miały

Tabela IV. Tasiemczyce tkankowe (bąblowica jednojamowa) u ludzi w Polsce w 2009 r. wg środowiska i płci

Table V. Larval cestode infections (cystic echinococcosis) in humans in Poland in 2009 according to the place of living and sex

Województwo	Bąblowica wg środowiska i płci						
	Środowisko				razem	Polska %	Zapadalność na 100 000
	wieś		miasto				
	K	M	K	M			
1	2	3	4	5	6	7	8
Lubelskie**	2	1	2	-	5	21,74	0,23
Mazowieckie**	-	1	2	-	3	13,04	0,06
Podkarpackie*	1	-	-	-	1	4,35	0,05
Podlaskie*	3	1	2	1	7	30,43	0,59
Pomorskie*	1	-	-	1	2	8,70	0,09
Warmińsko-mazurskie**	3	-	-	2	5	21,74	0,21
Liczba	10	3	6	4	23		0,06
Polska %	43,48	13,04	26,09	17,39	100,00	100,00	

* dane uzyskane z Zakładu Epidemiologii NIZP PZH

** dane po korekcie naniesionej przez panią Barbarę Kondej z Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH

K- kobiety, M-mężczyźni

sprzeczne informacje dotyczące tej samej jednostki chorobowej. Wprowadzone przez MZiOS w życie zniesienie obowiązkowej rejestracji przypadków tasiemczyc wprowadziło niepotrzebne zamieszanie i brak zaufania do podawanych danych statystycznych.

okokoza, AE) ludzi w Polsce – sytuacja w 2010 roku. XXII Zjazd Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego Streszczenia, Puławy, 1-3 września 2010: 84-85.

Otrzymano: 10.01.2011 r.

Zakwalifikowano do druku: 29.01.2011 r.

PIŚMIENNICTWO

1. Knap J.P., Nahorski W.L., Myjak P., Pawłowski Z. S., Stefaniak J., Malczewski A., Chomicz L., Felczak-Korzybska ., Grzeszczuk A., Gawor J., Grzynikowska A., Kierznikowicz B. Bąblowica wielojamowa (alwe-

Adres do korespondencji:

Mgr Maria Waloch

Zakład Parazytologii Lekarskiej Narodowego Instytutu

Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny

Ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa

Tel. (022)-54-21-220